

**ПОТУЖНІСТЬ ЖИТТЄВОГО ЧИНУ
ВАЛЕРІЯ СКОТНОГО,
АКАДЕМІКА АКАДЕМІЇ НАУК ВИЩОЇ
ШКОЛИ УКРАЇНИ, ДОКТОРА
ФІЛОСОФСЬКИХ НАУК, ПРОФЕСОРА,
ЗАСЛУЖЕНОГО ПРАЦІВНИКА ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ, РЕКТОРА
ДРОГОБИЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

СУГОЛОСНІСТЬ СЬОГОДЕННЮ

Лесея Українка, характеризуючи теорію впорядкування громадського життя, писала: "...ми живемо в плідну та рішучу добу, що віки прийдешні заздритимуть нам, свідкам зорі нової ери. Дарма, що курява, збита великим рухом людськості, сліпить нас – від того не меншає величність руху". Звісно, слово великої поетеси адресоване носіям не нинішньої епохи. Однак воно суголосьне сьогоденню і звучить так, немов би воно просвічувало початок ХХІ століття та зачин третього тисячоліття. Йдеться про здатність розпізнати живі індивідуальні форми, які набувають реального здійснення за певних умов, передусім за таких, коли оптимізм в'яжеться з конкретним його носієм. У нашому контексті таким є Валерій Скотний.

Писати слово про керівника за попередньої епохи сприймалося неоднозначно. З боку загалу спричиняло таку деталь певне перехрестя зацікавлень особою, про яку поставала оповідка. Одразу прагну наголосити: для автора цих рядків вагома інша спонuka – появити читачеві образ сучасного провідника, життя й діяльність якого мимоволі накладає плідотворний відбиток не тільки на роботу окремих людей, але й на складний процес праці цілісного колективу та його осередок. Веду мову про Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка та його ректора – доктора філософських наук, професора Валерія Скотного, академіка Академії наук Вищої школи України.

Тоді, коли у січні 1989 року обійняв посаду ректора Франкового храму науки, Валерій Скотний замовив собі своєрідний зошит, власне, як хроніку. Нині, на відстані часу, що минув від того знаменного Першого січня, на шпальтах заснованої ним хроніки можна прочитати чимало

примітних фактів з життя вузу. Що й казати про сумніви, які роїлися в його душі, тоді наймолодшого ректора в країні з "одною шостою світу ...". Звісно, були, бо світ – "на крузі": нерідко все потопає в мізерних, малих і великих проблемах. А варто виокремити факт: на зламі 80 – 90-х років, коли нуртували животворчі процеси, що призвели до появи на політичній карті світу незалежної Української держави, додавалися до тих глобальних проблем ще й особисті. Не раз і не два наворачталася думка про те, як порятувати освітній Храм від руїни, а передусім – його творчий потенціал, кадри. А ще – додати людям, спраглим духовної сили, віру в добрі начала. Адже це так важливо сьогодні, коли стовпи високої моралі "присіли" на м'який ґрунт! Одне слово, знайти б себе поміж навколишніми складниками сьогодення й повернути ближнього – власним прикладом – обличчям до світла...

Валерій Скотний народився 22 квітня 1948 року. Повоєнна доба давалася знаки: гаразд хіба могли наснитися Матері з колгоспними мозолями, яка з честю носила оспіване Шевченком ім'я – Катерина... Хто знає, чому, але в селищі Сиківці, що побіля Немирова на Вінниччині, всі його жителі мають особливе тяжіння до праці на землі. Очевидно, син перейняв од Матері оту роботящу інтенцію – чесно трудитись. Тому й не дивно, що сходинок за сходинок успішно долав Валерій Скотний, сказати б, з "недільним настроєм": по закінченню Сиківської середньої школи – "Золота медаль", а студії в Київському університеті імені Тараса Шевченка завершилися дипломом "З відзнакою". Невдовзі – аспірантура в рідній "Альма матер", а відтак – успішний захист кандидатської дисертації в місті над Дніпром. Все, ніби на гончарному крузі: виражальний його

діапазон – у щоденній копійткій праці. Як не згадати славнозвісний рядок: “І сотворив Бог з глини Чоловіка...”. Ні, не буде перебільшенням таке наше спостереження: Валерій Скотний по-філософськи розуміє стан речей, коли ведемо бесіду про Буття. Так, у найширшому розумінні цього слова. Ось, приміром, факт попри факт, що можна зробити в тих умовах, які справді складні, часом надскладні, якщо мати на оці філософію Фрідріха Ніцше...

Дрогобицький університет, який ще недавно був знаний як інститут, упродовж останніх кроків зазнав помітних змін, власне, в усіх напрямках свого розвитку. Задля істини варто підкреслити: вузові, стіни якого буквально дихають аурою Івана Франка, щастило на тих, кому судилося його очолювати. Тут назвемо передусім Василя Надім'янова (1927 – 1988), якому вдалося упродовж 1974 – 1988 років сформувати потужний професорсько-викладацький колектив і його адміністративний апарат. А наступник Василя Надім'янова, обраний вперше в історії вузу на альтернативній основі, не тільки зберіг все всуціль позитивне, але й зримо примножив традиції культурно-освітнього й наукового центру, що має нині необхідні стандарти університету європейського рівня. До слова, з-поміж вищих навчальних закладів України Дрогобицький університет посідає провідне місце за коефіцієнтом викладачів із науковими ступенями й званнями.

І тут, поза всяким сумнівом, присутня заслуга належить, якщо окреслювати визначальний доробок вищої школи з іменем Івана Франка, саме Валерію Скотному. Істину неважко перевірити, бо її сутність, як правило, утверджена в ділах. Скажімо, упродовж останніх років відкрито цілу низку факультетів і спеціальностей. Вони засвідчують високий рейтинг університету. Увиразимо такі його вагомні осередки, як факультети менеджменту й маркетингу, фізичного виховання, біологічний факультет у Трускавці, соціально-гуманітарний факультет у Самборі, авторитетне заочне відділення в Хусті, що на Закарпатті, педагогічний ліцей тощо. 2002 року заснована нова спеціальність, що покликана готувати перекладачів з англійської, німецької та французької мов. Загалом нині функціонують тринадцять факультетів. Їхню діяльність характеризують науково-інтелектуальні школи, а також конкурентноспроможні напрямки, які викликають зацікавлення Дрогобицьким університетом в зарубіжних партнерів. Звідси – кольори веселки над шляхом до європейської інтеграції. Ні, не випадково, а закономірно Дрогобицький іменують університетським містом, яке відіграє важливу роль в налагодженні тісної

взаємодії між Україною та її близькими сусідами й далекими державами-посестрами. Ось, приміром, у його стінах була проведена в університеті міжнародна наукова конференція за участю провідних вчених з Австрії, Німеччини, Польщі. Учасником цього форуму був Надзвичайний і Повноважний посол Австрійської Республіки в Україні д-р Міхаель Місс. Він висловив ректору в листі від 17 жовтня 2002 року слова захоплення Франковою землею та університетом, що став дієвим чинником народної дипломатії. Визначний дипломат полишив у “Книзі відвідувачів” музею Івана Франка в Нагуєвичах змістовний запис: “Зворушені стоїмо на одному із місць української національної ідентичності, а Великий поет споглядає на нас”. Кажемо, дієвим, бо наш поважний гість спільно з ректором урочисто відкрили на факультеті романо-германської філології Австрійський культурно-освітній центр. Він має далекосяжну перспективу для зміцнення й поширення всебічних зв'язків між Україною й Австрією. У подібному річизі значаться численні заходи, які здійснюються в рамках підписаних договорів про співпрацю між Дрогобицьким університетом і п'ятнадцятьма закордонними навчальними закладами, зокрема, Люблінським університетом імені Марії Кюрі-Скłodовської, Полонійною академією у Ченстохові, Ряшівським університетом, Балтійською гуманістичною вищою школою тощо. До речі, ректор Люблінського університету, професор Мар'ян Гарасим'юк передав в дар книгозбірні Дрогобицького університету книжки, що були на виставці, організованій з ініціативи Валерія Скотного. І таких прикладів, які свідчать про плідотворну діяльність керівника, багато. Мало хто знає, скільки зусиль доклав професор Валерій Скотний для того, щоб доробок Юрія Дрогобича (справжнє прізвище – Котермак, 1450 – 1494) дійшов до отчого порога і став набуток українського читацького загалу. Автор “Прогностичної оцінки”, власне, першої української і східнослов'янської книги, повернувся до рідного міста в мовних шатах змістовного видання “Пророцтва і роздуми” (Дрогобицький, 2001, 342 с.). Воно побачило світ в книжковій полиці “Бібліотека ректора”, а професор Валерій Скотний був відповідальним редактором цього твору – взірця європейської культурної спадщини XV – XVI ст. Названа праця – одна з промовистих, коли б закрюювати бесіду про наукові досягнення професора Валерія Скотного як вченого. Його перу належить понад 200 опублікованих досліджень. Без сумніву, в особі дрогобицького науковця українська філософська думка має її

авторитетного носія. Зі сторінок, наприклад, монографії “Рациональне та ірраціональне в науці й освіті” (Дрогобич, 2003, 285 с.) постає дослідник зі своїм концептуальним баченням проблематики, докладним і всуціль аргументованим. Автор переконує, чому слід відмовитися від застарілих методологічних стереотипів, у чому полягає сутність нового мислення та її моделі в контексті органічної сполуки в ланцюжку – наука й освіта на сучасному етапі формування сучасної системи цінностей для культури як нинішньої, так і завтрашньої України. Як слушно зауважив професор Дмитро Луцик, Валерій Скотний стояв завжди на сторожі України як суб’єкту величини, “виступав тільки українською мовою, не боявся критикувати монопольну політику компартії у всіх сферах соціального, ідеологічного, економічного життя”. Все це – основа його громадянських, культурно-просвітницьких устремлінь і наукових уподобань. Тому й не дивно, що саме Валерій Скотний був співавтором і головним організатором створення капітальної праці “Українська культура і сучасність”, а також фундаментальної “Економічної енциклопедії” в трьох томах, власне, першої в Україні оригінальної енциклопедичної праці. Ґрунтовністю відзначається його монографія “Філософія освіти: екзистенція ірраціонального в раціональному” (Дрогобич, 2004, 348 с.). Тут докладно аналізується освітньо-педагогічний процес у контексті так званих “вічних” проблем, “можливостей можливого”. Вони хвилювали людство упродовж усієї історії його розвитку. Автор наголошує на значимості різних версій співвідношення мудрості та знання. У цьому сенсі цікавим постає зіставлення розуміння цих питань у філософських концепціях Григорія Сковороди та Володимира Соловйова. Мало хто знає промовистий факт: славнозвісний український філософ доводився по материнській лінії дідусям Володимира Соловйова... Багаторічний дослідницький пошук науковця знайшов свої вершинні ходи на сторінках підручника “Філософія. Історичний і систематичний курс” (2005), який стане настільною книжкою кожного студента за нових умов на шляху зміцнення Української Держави.

Либонь, кожне дослідження професора Валерія Скотного чесно супроводжує читача крізь час і простір, одним словом, крізь людинознавчі, культурознавчі, народознавчі, світоглядні тематичні пласти. Тому й закономірно видається комунікативна готовність Валерія Скотного, передусім як ректора, завжди простягнути правицю – знак допомоги. Так, тут немає відстані, бо він знає напевно: завжди варто

пам’ятати про код вічної загадки Іммануїла Канта, аби поспішати “відкрити людське в людині”... Тому й не дивно, що за останній час з’явилися монументальні праці його колег. Варто виділити тут монографії Віри Мовчан, Тетяни Біленко, Валентини Бодак, Омеляна Вишневського. А як було не радіти тоді, коли побачила світ книжка “Особа в розколотій цивілізації: освіта, світогляд, дії” (Львів, 2005), яка належить перу дружини, доктору філософських наук, Надії Скотній.

Коли ж то було, як крокував поруч з батьками, на жаль, нині – святої пам’яті. Там, де Ситківці обмиває чистими водами Південний Буг, вдивлявся в небесну круговерть, що віддзеркалювалася і топилася у прибережних хвилях... Промайнули роки відтоді, а нині, за високим вікном, панує квітнева теплість – його улюблена пора року. Заяскріли срібною сивиною скроні – в інеї загубилися випробування, співпереживання з тими і за тих, хто повинен би мати хліб насущний без нарікання на долю.

Чи добре побачив? Побіля Франкового пам’ятника граються у піжмурки внучки – Валерія та Катруся, без яких годі уявити собі один день без побачення: щебечуть, а на устах – всі кольори веселки над Південним Бугом!

Професор Валерій Скотний – ректор, який не шукає визнання в нагородах. Коли сумніви закрадаються в душу, то бере до рук Франкове Зібрання творів у 50-ти томах. І це – природний жест. Як член Всеукраїнської комісії, покликаній примножувати Франкіану, сповнений панорамних задумів. Аби все було, за словами Заслуженого працівника освіти України Валерія Скотного, як “для світоча української культури – на високому рівні”.

І ось 22 квітня 2008 року промайнуло Ювілейне свято – 60-річчя від дня народження. Сотні вітань, а в них – цілий світ, зіпканий для нього у духовних вимірах як визначного вченого-філософа, справжнього менеджера освіти на сучасному етапі її утвердження в незалежній Українській державі. Відрадий факт: колектив переобрав досвідченого ректора на наступну каденцію.

Відомо, що намисто містить принаду. Нею насолоджується насамперед той, хто прагне прилучитися до краси. Розгорнути її крильця вдається не кожному. Хто її утверджує нелегкою щоденною працею, добром, власним прикладом, – тому це по плечу. Валерій Скотний це робить сумлінно і чесно.

Микола Зимомря, доктор філологічних наук, професор, член Національної спілки письменників України

Стаття надійшла до редакції 27.10.2008